

स्पर्धा परीक्षा माहिती पुस्तिका

MPSC, UPSC, Banking – IBPS/SBI, SSC, RRB

या परीक्षांची सविस्तर माहिती

१२ वी, एफवाय, एसवाय, टीवाय आणि पदवीधर विद्यार्थी व पालकांसाठी अधिक उपयुक्त

इन्स्टिट्यूट ऑफ वेदिक मॅथेमॅटिक्स संचालित

स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन व प्रशिक्षण केंद्र

कळवा(प) यांचा उपक्रम

www.bzt.co.in

स्पर्धा परीक्षा माहिती पुस्तिका

Complied and Designed by

Bhatu Thakare, Institute of Vedic Mathematics, Thane

Published by :

www.bzt.co.in

4, Amrut Baug Society,
Manisha Nagar,
Kalwa(w)
Thane - 400605

Web : www.bzt.co.in

Email : info@bzt.co.in

महत्वाची सुचना : या माहिती पुस्तिकेत दिलेली माहिती काटेकारपणे तपासून देण्याचा प्रयत्न केलेला आहे, पालकांना व विद्यार्थ्यांना सूचित करण्यात येते कि त्या त्या परीक्षांचे फॉर्म भरण्यापूर्वी संबंधित संस्थेच्या वेबसाईटला जरूर भेट द्या. कारण कुठलीही परीक्षा जाहीर होतांना त्या परीक्षेचे नोटिफिकेशन संबंधित संस्थेकडून जाहीर करण्यात येते व त्या नोटिफिकेशन मध्ये सर्व इंतर्भूत माहिती दिलेली असते. साधारणतः परीक्षेच्या या बाबी तपासाव्यात, परीक्षेच्या टप्प्यांमधील बदल, अभ्यासक्रम, एकुण विषय, एकुण प्रश्न, गुण, चुकीच्या उत्तरांसाठी कापले जाणारे गुण इ.

विद्यार्थ्यांची माहिती

पालकाचे नाव _____

पत्रव्यहाराचा पत्ता _____

फोन नं. _____ मोबाईल नं. _____

विद्यार्थ्याचे नाव _____

शिक्षणाची शाखा ☐ कला ☐ वाणिज्य ☐ सायन्स ☐ डिप्लोमा ☐ इंजिनीअरींग

शिक्षण ☐ १२ वी ☐ एफवाय ☐ एसवाय ☐ टीवाय ☐ पदवीधर

इमेल आयडी _____ मोबाईल नं. _____

शिकत असलेल्या कॉलेजचे नाव _____

ही माहितीची पुस्तिका तुमच्या किती मित्र मैत्रिणींना मिळावी असं आपणास वाटतं

मित्र/मैत्रिणीचे नाव

मोबाईल नंबर

दिनांक : / /२०१९

स्थळ : _____

विद्यार्थ्याची/पालकाची सही

मनोगत..

एकाच पुस्तकातून जास्तीत जास्त स्पर्धा परीक्षांची माहिती विद्यार्थी व पालकांना मिळावी हा या पुस्तकाचा मुख्य हेतू असला तरी, योग्य माहिती योग्य वेळी विद्यार्थ्यांना मिळावी व पदवीनंतर त्यांचा गोंधळ होऊ नये, आम्हाला कोणी माहितीच दिली नाही, आम्हाला कोणी सांगितलंच नाही अशा प्रकारच्या तक्रारी कमी करण्याचा हा छोटासा आमचा प्रयत्न आहे.

करिअरच्या अनेक टप्प्यांपैकी, योग्य माहिती योग्य वेळी मिळणे हे खूप महत्वाचे आहे असं आम्हाला वाटत. माहिती वेळ निघून गेल्यावर मिळाली तर काहीही कामाची नसते. जसे एखाद्या मुलाला एअरफोर्स मध्ये पायलट व्हायचे आहे, आणि त्याला २० व्या वर्षी माहिती मिळाली की एनडीए व्दारा घेतल्या जाणाऱ्या परीक्षांसाठी वयाची अट १६.५ ते १९ वर्षे आहे, तर तो कधीच पायलट होऊ शकत नाही. (अर्थात त्याची ४० ते ५० लाख रुपये खर्च करण्याची तयारी असेल तर तो खाजगी प्रशिक्षण घेऊन पायलट होऊ शकतो, पण एनडीए व्दारा नाही)

स्पर्धा परीक्षांची तयारी व माहिती घेण्याचे काम साधारणतः ५० ते ८० टक्के विद्यार्थी पदवी नंतर सुरुवात करतात, त्यात काय करावे आणि काय करू नये हे समजण्यात त्यांचे ६ महिणे ते १ वर्ष वाया जाते. बरेच मुलं उच्च शिक्षण घ्यावे की जॉब करावा या मनाच्या द्विधा परीस्थितीत असतात. निर्णय घेता येत नाही त्याला कारण असतं फक्त माहितीचा अभाव. पदवी पूर्ण केलेल्या मुलांना हे नक्की पटेल पण जे विद्यार्थी एफवाय/एसवाय/टिवाय मध्ये आहेत त्यांना हि गोष्ट पचायला जड जाते. त्यांना वाटतं त्यांच्याकडे भरपूर वेळ आहे आणि ते सहज मॅनेज करतील. त्यांनी खरोखर हि माहिती पदवी पूर्ण झालेल्या मित्रांसोबत शेअर करावी. स्वतः अनुभव घ्या, पटलं तर स्विकारा नाहीतर सोडून द्या.

पालकांची भरपूर ईच्छा असूनही वेळे अभावी ते माहिती गोळा करू शकत नाही, विद्यार्थी स्वतःतून माहिती गोळा करीत नाही (कारण त्यावेळेची ती गरज नसते) हे समजून आम्ही या पुस्तिकेच्या रुपाने तुमच्या पर्यंत पोहचण्याचा प्रयत्न करीत आहोत.

स्पर्धा परीक्षांचे प्रशिक्षण देणारया शैक्षणिक संस्थेमार्फत अशा प्रकारचा हा पहिलाच उपक्रम आहे, म्हणून या माहिती पुस्तिकेबद्दलच्या तुमच्या प्रतिक्रिया आमच्यासाठी प्रेरणादायी ठरतील. आपल्या काही सुचना, अभिप्राय असतील तर आम्हास निश्चित कळवा. धन्यवाद.

भट्ट ठाकरे

संचालक, इंस्टिट्यूट ऑफ वेदिक मॅथेमॅटिक्स,

कळवा(प), Mobile - 9702648358

अनुक्रमनिका

1. काचेची बरणी आणि दोन कप चहा	८
2. स्पर्धा परीक्षा - आजची वस्तुस्थिती	१०
3. एमपीएससी परीक्षेची माहिती	१३
4. युपीएससी परीक्षेची माहिती.....	२०
5. बँकिंग - आयबीपीएस व एसबीआय पीओ/क्लर्क.....	२४
6. एसएससी परीक्षे विषयी माहिती.....	२९
7. रेल्वे च्या परीक्षां विषयी माहिती	३४
8. इतर परीक्षा - एनडीए, सीडीएस, डिफेंन्स इ.	३८
9. या परीक्षांची तयारी केव्हा व कशी करावी?	३९
संस्थे मार्फत राबविले जाणारे विविध कोर्सेस.....	४४

१. काचेची बरणी आणि दोन कप चहा

आयुष्यात जेव्हा एकाच वेळी अनेक गोष्टी कराव्याशा वाटतात आणि दिवसाचे २४ तासही अपूरे पडतात तेव्हा काचेची बरणी आणि दोन कप चहा आठवून पहा.

तत्त्वज्ञानाचे प्राध्यापक वर्गावर आले. त्यांनी काही वस्तू बरोबर आणल्या होत्या. तास सुरू झाला आणि सरांनी काहीही न बोलता मोठी काचेची बरणी टेबलावर ठेवली आणि त्यात ते पिंगपॉंगचे बॉल भरू लागले. ते भरून झाल्यावर त्यांनी मुलांना बरणी पूर्ण भरली का म्हणून विचारले. मुले हो म्हणाली. मग सरांनी दगड खडयांचा बॉक्स घेऊन तो बरणीत रिकामा केला. आणि हळूच बरणी हलवली. बरणीत जिथे जिथे मोकळी जागा होती तिथे ते दगड जाऊन बसले. त्यांनी पुन्हा मुलांना बरणी भरली का म्हणून विचारले. मुलांनी एका आवाजात होकार भरला. सरांनी नंतर एका पिशवीतून आणलेली वाळू त्या बरणीत ओतली, बरणी भरली. त्यांनी बरणी भरली का म्हणून विचारले. मुलांनी ताबडतोब हो म्हटलं. मग सरांनी टेबलाखालून चहा भरलेले दोन कप घेतले आणि तेही बरणीत रिकामी केले. वाळूमध्ये जी काही जागा होती ती चहाने पूर्ण भरून निघाली. विद्यार्थ्यांमध्ये एकच हशा पिकला. तो संपताच सर म्हणाले, आता ही जी बरणी आहे तिला तुमचे आयुष्य समजा. पिंगपॉंगचे बॉल ही महत्वाची गोष्ट आहे - तुमचे ज्ञान व चांगल्या सवयी, कुटूंब, मुल, आरोग्य, मित्र आणि आवडीचे छंद - ह्या अशा गोष्टी आहेत की तुमच्याकडच सारं काही गेलं आणि ह्याच गोष्टी राहिल्या तरी तुमचं आयुष्य परिपूर्ण असेल. दगड खडे ह्या इतर गोष्टी म्हणजे तुमची नोकरी / व्यवसाय, घर, कार इ. उरलेले सारं म्हणजे वाळू - म्हणजे अगदी लहान सहान गोष्टी (फेसबुक, व्हॉट्सअप, चॅटिंग, टिव्ही)

आता बरणी मध्ये प्रथम तुम्ही वाळू भरलीत तर पिंगपॉंगचे बॉल व दगड खडयांसाठी जागाच उरणार नाही. तीच गोष्ट आपल्या आयुष्याची. तुम्ही आपला सारा वेळ व सारी शक्ती लहान सहान गोष्टींवर खर्च केलीत तर महत्वाच्या गोष्टींसाठी तुमच्याकडे वेळच राहणार नाही. तेव्हा आपल्या सुखासाठी महत्वाचं काय आहे त्याकडे लक्ष द्या.

जर विद्यार्थी असाल तर उत्तम ज्ञान मिळवा, चांगल्या सवयी लावून घ्या. लक्षात ठेवा ज्ञान आणि चांगल्या सवयी तुम्हाला उत्तम करिअर मिळवून देऊ शकतात, चांगले करिअर असेल तर पैसा, रुतबा, सामाजिक प्रतिष्ठा, कुटूंब, आरोग्य आपोआप तुमच्या मागे येतील.

जर पालक असाल तर आपल्या मुलांना वेळ द्या, त्यांच्याबरोबर खेळा, मस्ती करा, रोज झोपतांना त्यांच्या डोक्यावरून हात फिरवा, त्यांच्यावर विश्वास ठेवा, त्यांना विश्वासात घ्या, हिम्मत द्या. आपल्या जोडीदाराला घेऊन बाहेर जेवायला जा. घराची सफाई करायला आणि टाकाऊ वस्तुंची विल्हेवाट लावायला तर नेहमीच वेळ मिळत जाईल.

पिंगपॉंग बॉलची काळजी आधी घ्या. त्याच गोष्टींना खरं महत्त्व आहे. प्रथम काय करायचे हे ठरवून घ्या. बाकी सगळी वाळू आहे.

सरांच बोलून होताचं एका विद्यार्थींनीचा हात वर केला. तिनं विचारलं - यात चहा म्हणजे काय?

सर हसले आणि म्हणाले, बरं झालं तु विचारलंस, तुझ्या प्रश्नाचा अर्थच असा आहे की आयुष्य कितीही परिपूर्ण वाटलं तरी मित्रांबरोबर एक-दोन कप चहा घेण्याइतकी जागा आपल्या आयुष्यात नेहमीच रिकामी असते.

समय सबसे बलवान है

देवाने सर्वाना म्हणजे रस्तावरच्या भिकारयाला, आपल्याला आणि मुकेश अंबानीला एकसमान गोष्ट दिली आहे ती म्हणजे - वेळ. वेळ साठवता येत नाही, उधार देता येत नाही किंवा घेताही येत नाही. फॉरवर्ड किंवा रिर्व्हस पण करता येत नाही. वेळचं महत्त्व वेळीच समजून घ्या अन्यथा वेळ/काळ आपल्या समजून घेणार नाही हे लक्षात ठेवा.

२. स्पर्धा परीक्षा - आजची वस्तुस्थिती

सरकारी नोकरी मिळवणं हे अनेक मध्यमवर्गीय मुलांचं स्वप्न असते. स्पर्धा परीक्षा हा त्यासाठीचा राजमार्ग आहे, योग्य मेहनत आणि चिकाटी याच्या जोरावर त्यात यश मिळवता येऊ शकतं, ह्या माहिती पुस्तकेच्या रुपाने पालक व विद्यार्थ्यांपर्यंत विविध परीक्षांची माहिती देण्याचा हा आमचा छोटासा प्रयत्न.

करिअर निवड हा प्रत्येक विद्यार्थी व पालकांच्या आयुष्यातील सर्वात महत्वाचा आणि म्हणूनच जोखमीचा निर्णय असतो. कारण तुमच्या या दुरदृष्टीच्या निर्णयावरच नुसते बौद्धिक समाधानच नव्हे, तर सुरक्षित जीवनाची मदार असते. महाराष्ट्राच्या संदर्भात विचार केला तर, स्पर्धापरीक्षांना आवश्यक असणारी गुणवत्ता येथील विद्यार्थ्यांत काठोकाठ भरली आहे हे जाणवते. फक्त योग्य माहितीची कमतरता आणि पात्रतेच्या निकषांबद्दलचे अज्ञान त्यांना या प्रवाहापासुन दुर ठेवते. विशेषतः पदवी नंतर हे विद्यार्थी स्पर्धा परीक्षेची तयारी करायला सुरुवात करतात आणि हेच त्यांच्या अपयशाचे प्रमुख कारण ठरते. पूर्वतयारीकरिता आवश्यक असणारा पुरेसा अवधी न दिल्याने पुन्हा पुन्हा अपयशाची पुनरावृत्ती होते आणि आत्मविश्वास ढासळतो.

स्पर्धा परीक्षा ती राज्य पातळीवरची असो किंवा देश पातळीवरची, एकुणच स्पर्धकांची संख्या प्रचंड प्रमाणत वाढत आहे आणि वाढत राहणार, त्यासाठी योग्य नियोजन आणि अपेक्षित वेळ तयारीसाठी देणे गरजेचे आहे. या सर्व प्रक्रियेत सुरुवात खुप महत्वाची आहे, सुरुवात जर चुकली तर पूढील सर्व गोष्टी आपोआप चुकतील, कधीतरी हे लक्षात येईल पण तोपर्यंत वेळ आणि पैसा वाया जावूनही हाती काही लागणार नाही याची काळजी पालकांनी व विद्यार्थ्यांनी घ्यावी. जसे आपण शर्ट घालतांना जर पहिले बटन चुकीच्या ठिकाणी लावले तर पूढील सर्व बटनांची जागा आपण आपोआप चुकवतो, शेवटचे बटन लावतांना हे आपल्या लक्षात येतं. शर्टच्या बाबतीत आपले दोन तीन मिनिटे वाया गेल्याचेही दुःख आपणास होते, पण करिअरच्या बाबतीत असे होता कामा नये.

शहरी भागातील कितीतरी पालक व विद्यार्थी पदवी नंतर खाजगी नोकरीत अडकतात, ती तात्पुरती त्या वेळेची कदाचीत गरजही असेल, पण त्या चक्रव्युहात एकदा का आपण अडकलो तर बाहेर पडणे कठिण होते, जेव्हा हे आपल्या लक्षात येते, तो पर्यंत वेळ निघून गेलेली असते, नोकरीही सोडता येत नाही आणि तयारीला वेळही देता येत नाही. शॉर्ट गेन च्या नादात आपण लॉग पेन स्विकारत असतो, आयुष्यातील सर्वात एनर्जेटिक काळ आपण खाजगी नोकरीला देतो. त्यापेक्षा शॉर्ट पेन स्विकारा व लॉग गेनचा विचार करा. पदवीच्या आधीच खुप मेहनत घ्या (कमीत कमी १ किंवा २ वर्ष) आणि पदवीनंतर लगेचेच चांगली सरकारी नोकरी पदरात पाडून घ्या. संधी अनेक आहेत, आपण निर्णय घेत नाही. निर्णय घेतांना काही अडचणी असतील तर आमची मदत घ्या. योग्य माहिती आपणास योग्य वेळी मिळाली तर त्यानुसारच आपण विचार करतो, आपले विचारच आपल्याला योग्य शिक्षणा पर्यंत पोहचवितात आणि आपले शिक्षणच आपले करिअर निवडण्यात मदत करीत असते. ही साखळी समजून घ्या.

बरेच पालकांचा एकच सुर असतो, आम्हाला कोणी योग्य वेळी माहितीच दिली नाही, जर माहिती वेळेवर मिळाली असती तर आज परिस्थिती वेगळी राहिली असती. अर्थातच आता भूतकाळाला दोष देण्यात वेळ वाया घालवण्यापेक्षा वर्तमान काळाला समजून घ्या, मुलांना निर्णय घेण्यात मदत करा, तरच तुमचा व तुमच्या पाल्याचा भविष्यकाळ चांगला असेल या तीळमात्रही शंका नाही.

आणि शेवटी जाता जाता, ज्या क्षेत्रात स्पर्धा कमी आहे म्हणजेच स्पर्धक कमी आहेत अशा क्षेत्रांचा जाणीवपूर्वक विचार करावा. जसे, स्टेनोग्राफी. बरयाच जणांना असं वाटतं की संगणकाच्या युगात स्टेनोग्राफीचे महत्त्व कमी झाले असेल, पण खालील माहिती वाचल्यावर तुमचे मत निश्चित बदलेल यात शंका नाही.

स्टेनोग्राफरच्या आजही केंद्रात, राज्यात, हायकोर्टात सतत जागा निघत असतात. २०१३ मध्ये मुंबई हायकोर्टात शिपाई, लिपीक व स्टेनोच्या जागा भरल्या गेल्या, लाखोच्या संख्येने अर्ज शिपाई व लिपीक पदासाठी आले, पण स्टेनोच्या जेवढ्या जागा भरावयाच्या होत्या तेवढेही अर्ज संपूर्ण मुंबई ठाण्यातून आले नाहीत हे मुद्दामहून येथे नमुद

करावेसे वाटते. याचा अर्थ असा नाही की प्रत्येकाने स्टेनोग्राफी करावे पण ज्यांनी मराठी, इंग्रजी टायपिंग केले असेल तर त्यांनी स्टेनोग्राफी करायला काय हरकत आहे. ज्यांना शक्य आहे त्यांनी मराठी व इंग्रजी स्टेनोग्राफी ८० व १०० च्या परीक्षा द्याव्यात, तुम्ही घेतलेली मेहनत निश्चित वाया जाणार नाही याची मी हमी देतो. स्टेनोग्राफरसाठी केंद्रात ग्रेड डी व सी च्या परीक्षा स्टाफ सिलेक्शन कमिशन कडून दरवर्षी घेण्यात येतात. शिवाय या परिक्षेत अंकगणिताचा समावेश नसतो.

ॲटिट्यूड - ATTITUDE म्हणजे वृत्ती - या शब्दाची गंमत..

ATTITUDE या शब्दाच्या स्पेलिंगमधील प्रत्येक अक्षरांच्या क्रमवार अंकाची जर बेरीज केली तर ती १०० येते. A हे पहिले अक्षर म्हणून १, T हे २० वे अक्षर याप्रमाणे $१+२०+२०+९+२०+२१+४+५ = १००$ याचा अर्थ असा आहे की आयुष्यात १०० टक्के फक्त तुमची वृत्ती मानली जाते, Money, Mother, Father, Friend, Brother, Family, Status, Society, Education, Salary या कुठल्याही शब्दांची वरीलप्रमाणे बेरीज करून बघा ती १०० येत नाही. सरकारी किंवा खाजगी नोकरीतही मुलाखतीत तुमची वृत्ती अधिक तपासली जाते. ज्ञान नव्हे.

३. महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग (MPSC)

हा आयोग महाराष्ट्रातील विविध विभागातील सनदी व बिगर सनदी अधिकार्यांची भरती करित असतो, विविध परीक्षांपैकी दोन प्रकारच्या परीक्षा सर्व सामान्य पदवीधरांसाठी जास्त उपयुक्त असतात.

- राज्यसेवा परीक्षा
- पोलिस उपनिरीक्षक / सहाय्यक / विक्रीकर निरीक्षक
- टंकलेखक / लिपीक परीक्षा

राज्यसेवा परीक्षा

राज्य शासनातील गट अ व ब संवर्गातील पद भरण्यासाठी ही परीक्षा घेण्यात येते. ती पूर्व परीक्षा, मुख्य परीक्षा व मुलाखत अशा तीन टप्प्यात घेतील जाते.

वय - खुला गट - १९ ते ३३ वर्षे

राखीव गट - १९ ते ३८ वर्षे

राज्यसेवा परीक्षेमार्फत भरली जाणारी पदे

गट - अ

- Deputy Collector
- Deputy Superintendent of Police (DySP)
- Assistant Commissioner of Police (ACP)
- Sub-registrar Cooperative Societies
- Deputy Chief Executive Officer
- Block Development Officer (BDO)
- Tahsildar
- Desk Officer
- Assistant Regional Transport Officer (ARTO)
- M.F.A.S (Maharashtra Finance & Account Service)
- Chief Officer (Nagarpalika) (I & II)

- Assistant Commissioner of Sales Tax
- Mantralaya Section Officer

गट - ब

- Taluka Inspector of Land Records (TILR)
- Naib Tahsildar

पूर्व परीक्षा - दोन पेपर, एकूण गुण ४००

नव्या पॅटर्ननुसार पूर्व परीक्षेसाठी प्रत्येकी २०० गुणांच्या दोन प्रश्नपत्रिका असतात, या साठी दोन तासांचा वेळ असेल. प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप वस्तुनिष्ठबहुपर्यायी असून प्रश्नपत्रिका मराठी व इंग्रजी भाषेत असेल. पूर्व परीक्षेचा अभ्यासक्रम केंद्रीय लोकसेवा आयोगाच्या नागरी सेवा परीक्षेप्रमाणेच आहे.

मुख्यपरीक्षा - सहा पेपर, एकूण गुण ८००

दोन पेपर भाषेवर होतील

- पेपर - १ - मराठी गुण - १०० वेळ - तीन तास
- पेपर - २ - इंग्रजी गुण - १०० वेळ - तीन तास

दोघी पेपर हे दिर्घोत्तरी स्वरूपाचे असतील. भाषा अभ्यासक्रमात निबंध लेखन, पत्रव्यवहार, अहवाल लेखन, पत्रकार परिषद, औपचारिक भाषणं तयार करणं, संवादकौशल्य, उतारयावरील प्रश्नद्ध भाषांतर, सारांश लेखन व व्याकरण इ चा समावेश असेल.

चार पेपर हे वस्तुनिष्ठबहुपर्यायी स्वरूपाचे असतात. या अभ्यासक्रमाची पातळी पदवीस्तरावरची असते, ३ : १ याप्रमाणे निगेटिव्ह मार्कींग पद्धत असेल. (चुकीच्या ३

उत्तरांसाठी १ गुण वजा केला जाईल) प्रत्येक पेपर १५० गुणांचा असेल व वेळ दोन तास असतील.

Paper – I	History & Geography
Paper –II	Indian Constitution & Indian Politics (with ref. to Maharashtra)& Law
Paper – III	Human Resource Development (HRD) & Human Rights
Paper – IV	Economics of Planning & Development Science &Technology Development

प्रत्येक पेपर मध्ये खुल्या गटातील उमेदवारांना ४५ टक्के गुण व राखीव वर्गातील उमेदवारांना ४० टक्के गुण मिळवणं आवश्यक आहे.

मुलाखतीसाठी १०० गुण असतील.

अधिक माहितीसाठी www.mpsc.gov.in ही वेबसाईट पाहावी.

पोलिस उपनिरीक्षक (PSI) / सहाय्यक (Asst) / विक्रीकर निरीक्षक (STI)

वरील तीनही पदांसाठी पूर्व परीक्षेचा अभ्यासक्रम सारखाच आहे, पण मुख्यपरीक्षेतल्या पेपर २ मध्ये पदानुसार काही घटकात बदल केले आहेत. (ठळक केलेले बदल आहेत)

पात्रता - पदवीधर असणं आवश्यक, मराठीचं ज्ञान आवश्यक

वय - खुला गट - १९ ते २८ वर्षे, राखीव गट - १९ ते ३१ वर्षे

उंची - पुरुषांसाठी - १५६ सेमी. छाती - ७९ सेमी.

महिलांसाठी - १५७ सेमी.

परीक्षेचे टप्पे - एकूण तीन टप्पे

- पूर्व परीक्षा - १०० गुण
- मुख्य परीक्षा - २०० गुण
- मुलाखत - ७५ / ५० गुण
- पोलिस उपनिरीक्षकसाठी २०० गुणांची शारिरीक चाचणीदेखील घेतली जाते.

(पोलिस उपनिरीक्षकसाठी मुलाखत ७५ गुणांची होते तर सहाय्यक , विक्रीकर निरीक्षक साठी मुलाखत ५० गुणांची होते.)

पूर्व परीक्षा - सर्व पदांसाठी सारखीच असते

पेपर १ - १०० गुण, वेळ १ तास

यात चालु घडामोडी, अंकगणित, बुद्धीमत्ता, अर्थशास्त्र, महाराष्ट्राचा भुगोल, इतिहास, भारतीय राज्यघटना, जनरल सायन्स इ. घटकांचा समावेश असतो.

पोलिस उपनिरीक्षक मुख्यपरीक्षा - एकुण गुण - २००

पेपर १ - १०० गुण

- मराठी - ६० गुण
- इंग्रजी - ४० गुण

पेपर २ - १०० गुण

यात चालु घडामोडी जागतिक तसेच भारतीतील, बुद्धीमत्ता चाचणी, महाराष्ट्राचा भुगोल, महाराष्ट्राचा इतिहास, भारतीय राज्यघटना, माहिती अधिकार अधिनियम - २००५, संगणक व माहिती तंत्रज्ञान, मानवी हक्क व जबाबदार्या, मुंबई पोलिस कायदा, भारतीय दंड संहिता, फौजदारी प्रक्रिया संहिता आणि भारतीय पुरावा कायदा इ. घटकांचा समावेश असतो.

विक्रीकर निरीक्षक मुख्यपरीक्षा - एकुण गुण - २००

पेपर १ - १०० गुण

- मराठी - ६० गुण
- इंग्रजी - ४० गुण

पेपर २ - १०० गुण

यात चालु घडामोडी, बुद्धीमत्ता, माहितीचा अधिकार, महाराष्ट्राचा भुगोल, महाराष्ट्राचा इतिहास, भारतीय राज्यघटना, माहिती अधिकार अधिनियम - २००५, संगणक व माहिती

तंत्रज्ञान, नियोजन, शहरी व ग्रामीण भागातील पायाभूत सुविधांचा विकास, आर्थिक सुधारणा व कायदे, आंतरराष्ट्रीय व्यापार व आंतरराष्ट्रीय भांडवल चळवळ, सार्वजनिक वित्त व्यवस्था इ. घटकांचा समावेश असतो.

सहाय्यक मुख्यपरीक्षा - एकुण गुण - २००

पेपर १ - १०० गुण

- मराठी - ६० गुण
- इंग्रजी - ४० गुण

पेपर २ - १०० गुण

यात चालु घडामोडी, बुद्धीमत्ता, माहितीचा अधिकार, महाराष्ट्राचा भुगोल, महाराष्ट्राचा इतिहास, भारतीय राज्यघटना, माहिती अधिकार अधिनियम - २००५, संगणक व माहिती तंत्रज्ञान, राजकीय यंत्रणा (शासनाची रचना अधिकार व कार्य) केंद्रसरकार केंद्रीय विधीमंडळ आणि राज्यसरकार व प्रशासन (महाराष्ट्राचा विशेष संदर्भ), जिल्हा प्रशासन, ग्रामीण आणि नागरी स्थानिक शासन व न्यायमंडळ इ. घटकांचा समावेश असतो.

पोलिस उपनिरीक्षक पुरुष शारिरीक चाचणी - एकुण गुण - २००

- थाळीफेक (वजन ७.२६ किग्रॅ, अंतर ७.५ मिटर.) ४०
- पुल-अप्स ४०
- लांब उडी (४.५ मिटर) २०
- धावणे (८०० मि) २ मि ३० सेकंद १००

पोलिस उपनिरीक्षक महिला शारिरीक चाचणी - एकुण गुण - २००

- थाळीफेक (वजन ४.५ किग्रॅ, अंतर ६ मिटर.) ४०
- चालणे (३ किमी - २३ मि.) ८०
- धावणे (२०० मि) ३७ सेकंद ८०

टंकलेखक / लिपीक परीक्षा

मराठी व इंग्रजी टायपिंग ३० शब्द प्रती मिनिट व ४० शब्द प्रती मिनिट या परीक्षां ज्या विद्यार्थ्यांनी पास केल्या असतील किंवा जे टायपिंगच्या परीक्षांना बसले असतील त्यांच्या साठी ही एक चांगली संधी आहे.

पात्रता : दहावी पास

वय : १८ ते ३३ वर्ष

परीक्षेतील टप्पे : फक्त एक लेखी परीक्षा नंतर टायपिंग टेस्ट

परीक्षेचे स्वरूप

२०० प्रश्नांची वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी स्वरूपाची प्रश्नपत्रिका, एकुण गुण ४००.

अभ्यासक्रम : मराठी व्याकरण, इंग्रजी, सामान्य ज्ञान, बुद्धीमत्ता आणि अंकगणित

तशी ही परीक्षा सोपी आहे, योग्य मार्गदर्शनाखाली या परीक्षेची तयारी केल्यास यश लवकर मिळते. पदवीच्या आधी वेळाने वेळ काढून टायपिंगच्या परीक्षा पास करून घेणे व वर्षभर योग्य मार्गदर्शनाखाली अभ्यास केल्यास यश तुमचेच आहे.

अधिक माहितीसाठी www.mpsc.gov.in ही वेबसाईट पाहावी.

महत्वाचे : एमपीएससीच्या परीक्षांमध्ये मुलींना ३० टक्के आरक्षण आहे. तसेच एमपीएससीच्या काही पदांवरील अधिकार्यांना पुढे जाऊन आएसएस तसेच आयपीएसमध्ये पदोन्नती दिली जाते.

एमपीएससी राज्यसेवा परीक्षेचा अभ्यासक्रम यूपीएससी नागरी सेवा परीक्षेप्रमाणेच झाला असल्याने विद्यार्थ्यांना दोन्ही परीक्षांची तयारी एकत्र करता येते.

४. केंद्रीय लोकसेवा आयोगा (UPSC) परीक्षेची माहिती

या परीक्षेविषयी काही ठळक बाबी :

नागरी सेवा परीक्षा (मुख्यपरीक्षा व मुलाखत) ही मराठी माध्यमातूनही देता येते.

अनेक विद्यार्थी पदवीनंतर या परीक्षेकडे वळण्याचे ठरवतात, पण कॉलेजच्या वर्षांमध्येच या परीक्षांची तयारी सुरु केलीत तर यश लवकर मिळेल.

शालेय तसंच कॉलेज जीवनात कमी गुण मिळवलेल्या अनेक उमेदवारांनी मेहनत करून या परीक्षांमध्ये यश प्राप्तकेलं, त्यामुळे सर्वसामान्य विद्यार्थीही निश्चिंत व मेहनतीच्या जोरावर या स्पर्धा परीक्षांमध्ये यश मिळवू शकतात.

केंद्रीय लोकसेवा आयोगातर्फे दरवर्षी घेतल्या जाणारया नागरी सेवा परीक्षेव्दारे आयएएस, आयपीएस बरोबरीनेच जवळपास २४ प्रकारच्या केंद्रीय सेवांमधील अधिकारी पदांवर नियुक्ती होत असते. रेल्वेमधल्या व्यवस्थापक, आयकर अधिकारी, केंद्रशासित प्रदेशांतील उच्चाधिकार पदं, सरकारी कंपन्यामधली (उदा. ओएनजीसी, शीपिंग कॉर्पोरेशन ऑफ इंडिया इ.) व्यवस्थापक पदं, विदेशातील राजदूतपदं, पोस्टमास्टर जनरल या सारख्या अनेक पदांवर नियुक्ती होत असते. आयएएस / आयपीएस सेवेतून ज्येष्ठतेनुसार जिल्हाअधिकारी, महानगरपालिकांचे आयुक्त, मंत्रांची सचिवपदं, पोलीस आयुक्तपदं अशा कित्येक मानाच्या व जबाबदारीच्या संधी मिळतात.

पात्रता : या परीक्षेसाठी कोणत्याही मान्यताप्राप्त विद्यापीठातील पदवीधर उमेदवार पात्र असतात.

वयोमर्यादा : खुल्या गटासाठी किमान वय २१ वर्षे असणं आवश्यक आहे पण वय ३० वर्षांच्या आत असावे, राखीव (SC / ST) गटासाठी ५ वर्ष व ओबीसींसाठी ३ वर्षांचे शिथिलीकरण आहे.

परीक्षेचे तीन टप्पे असतात

पूर्व परीक्षा : नागरी सेवा परीक्षांना बसणारया विद्यार्थ्यांची संख्या दरवर्षी वाढत असल्याने सुरुवातीला चाळणी परीक्षा म्हणुन पूर्वपरीक्षांचा उपयोग केला जातो. पूर्वपरीक्षेमध्ये वस्तुनिष्ठबहुपर्यायी असं प्रश्नपत्रिकेचं स्वरूप असतं. चुकीच्या उत्तरासाठी एक तृतीयांश (0.३३) गुण कमी केले जातात. प्रश्नपत्रिका इंग्रजी व हिंदी भाषेत असतात.

सर्व पदांसाठी पूर्वपरीक्षेला दोन पेपर २०० गुणांचे सक्तीचे असतात. प्रत्येकी कालावधी २ तासांचा असतो. अंध विद्यार्थ्यांसाठी २० मिनिटे जास्त दिली जातात. दोघी पेपरचा थोडक्यात अभ्यासक्रम खालील प्रमाणे.

General Studies Paper – I (200 Marks) 2 Hr Duration

- Current events of national and international importance.
- History of India and Indian national movement.
- Indian and World Geography – Physical, Social, Economic geography of India and the World.
- Indian Polity and Governance – Constitution, political system, panchayati raj, public policy, rights issues etc.
- Economic and Social development – Sustainable development, poverty, inclusion, demographics, social sector initiatives etc.
- General issues on environmental ecology, bio-diversity and climate change that do not require subject specialization.
- General Science

General Studies Paper – II (200 Marks) 2 Hr Duration

- Comprehension
- Interpersonal skills including communication skills
- Logical reasoning and analytical ability
- Decision making and problem solving
- General mental ability
- Basic numeracy (Numbers and their relation, orders of magnitude etc (class X level) Data Interpretation (Charts, graphs, tables, data sufficiency etc – Class X level))
- English language comprehension skills (Class X level)

मुख्यपरीक्षा : पूर्वपरीक्षेचा टप्पा पार केलेल्यांना मुख्यपरीक्षेला बसता येतं. मुख्यपरीक्षा ही लेखी (वर्णनात्मक) परीक्षा असते. यासाठी एकुण ९ प्रश्नपत्रिका

असतात. यामध्ये सामान्य अध्यनावर दोन प्रश्नपत्रिका (प्रत्येकी ३०० गुण), दोन वैकल्पिक विषयांवर प्रत्येकी ३०० गुणांसाठी ४ प्रश्नपत्रिका असतात. निबंधावर २०० गुणांची प्रश्नपत्रिका असते. तसंच इंग्रजी व भारतीय भाषेच्या प्रश्नपत्रिका क्वॉलिफाईंग स्वरूपाच्या असतात. यामध्ये फक्त पास होणं गरजेचं असतं, मात्र त्यात मिळालेले गुण अंतिम गुणामध्ये धरले जात नाहीत. भारतीय भाषांसाठी २२ मान्यताप्राप्त भाषापैकी कोणतीही एक भाषा निवडता येते. वैकल्पिक विषयांची यादी व अभ्यासक्रम परीक्षेच्या जाहिरातीत नमुद केलेले असतात. प्रत्येक वैकल्पिक विषयासाठी प्रत्येकी ३०० गुणांच्या दोन प्रश्नपत्रिका असतात.

The written examination will consist of the following papers.

Qualifying papers (Language)

Paper – A 300 Marks Any one of the Indian Language

Paper – B 300 Marks English

Papers to be counted for Merit

Paper – I 200 Marks Essay

Paper- II 300 Marks General Studies-I

Paper-III 300 Marks General Studies-II

Paper-IV 300 Marks Optional Subject-I Paper 1

Paper-V 300 Marks Optional Subject-I Paper 2

Paper-VI 300 Marks Optional Subject-II Paper 1

Paper-VII 300 Marks Optional Subject-II Paper 2

मुलाखत : मुलाखत हा मुख्यपरीक्षेचा पुढचा टप्पा असतो. त्यासाठी एकूण ३०० गुण असतात. अंतिम गुणवत्ता यादी मुख्यपरीक्षेतील व मुलाखतीमधील गुणांच्या आधारे (२३०० गुणांपैकी) लावण्यात येते.

अधिक माहितीसाठी www.upsc.gov.in ही वेबसाईट पाहावी.

प्रबळ ईच्छेसाठी ही गोष्ट वाचा

फार पूर्वी एक योद्धा होता, त्याला युद्ध भूमीवर बलाढ्य शत्रूसमोर विजय मिळवयाचा असतो. युद्ध भूमीवर सैन्य व इतर सामग्री तो एका बोटीने पाठवतो. सैन्य व सामग्री उतरवल्यावर सैन्यासमोरच तो ती बोट जाळण्याचा आदेश देतो आणि सैन्याला उद्देशून म्हणतो, बघा माझ्या मित्रांनो, परतीचा मार्ग तुमच्यासमोर जळत आहे, हे क्षेत्र आपण सोडू शकत नाही. तुमच्यासमोर दोनच पर्याय आहेत, मरा किंवा शत्रूला मारा. आणि तो ते युद्ध जिंकतो.

का जिंकतो तो ते युद्ध ? कारण कमीत कमी पर्याय समोर असतांना माणसाची पूर्ण ताकद एकवटते, फोकस व्हायला मदत होते आणि अपेक्षित रिझल्ट येतो. करिअरच्या बाबतीत ही हाच नियम लागू होतो. शहरी भागातील विद्यार्थ्यांसमोर नोकरीचे अनेक पर्याय दिसतात, पण ग्रामीण भागातील विद्यार्थ्यांसमोर पर्याय फार कमी असतात. म्हणून एकुणच यशस्वी विद्यार्थ्यांची संख्या ग्रामीण भागातील जास्त आहे हे सत्य आपण नाकारू शकत नाही.

५. बँकिंग - आयबीपीएस व एसबीआय पीओ/क्लर्क

सध्या देशपातळीवर राष्ट्रीयकृत बँकामध्ये मोठ्या प्रमाणावर भरती केली जात आहे, आत्ताच का बरं ही भरती मोठ्या प्रमाणावर आहे? याचं कारण जर तुमच्या लक्षात आले तर अभ्यासाचे नीट नियोजन करण्यात तुम्हाला याचा चक्कीच फायदा होईल. आज ज्या राष्ट्रीयकृत बँका आहेत त्या सर्व बँका पुर्वी खाजगी बँका होत्या. त्यांचे राष्ट्रीयकरण १९ नोव्हेंबर १९६९ ला झाले आणि त्या सर्व बँका राष्ट्रीयकृत बँका म्हणून घोषित झाल्या. साधारणतः १९७० ते १९७६ या कालावधीत या सर्व बँकानी प्रचंड मोठ्या प्रमाणावर भरती केली कारण त्यांचा पसारा हा देश पातळीवर त्यांना न्यायचा होता. आज तुम्ही कुठल्याही राष्ट्रीयकृत बँकेत जावून बघा तुम्हाला १० पैकी ८ कर्मचारी हे पन्नाशीच्या पूढचे दिसतील. हाच तो कर्मचारी वर्ग आहे जो निवृत्त होत आहे २०११ ते २०१६ या कालावधीमध्ये म्हणून ह्या भरतीचा जोर हा २०१६-१७ पर्यंत असाच कायम राहिल हे लक्षात असू द्या.

बँक परीक्षांसाठी (लिपीक व प्रोबेशनरी ऑफिसर) कोणत्याही शाखेतील पदवीधर विद्यार्थी परीक्षेला बसू शकतात. राष्ट्रीयकृत बँकेत बढतीच्या अनेक संधी असतात. क्लर्क म्हणून सुरुवात करूनही तुम्ही अत्युच्चपदावर पोहोचू शकता. बँकामध्ये काम करत असताना विविध विभागात तसंच परदेशात देखील जाऊन काम करण्याची संधी प्राप्त होते. सहाय्या वेतन आयोगानुसार बँक कर्मचारी व अधिकारी यांना चांगले वेतनमान मिळते.

आयबीपीएस विषयी थोडक्यात : ही संस्था स्टेट बँक ऑफ इंडिया सोडून सर्व राष्ट्रीयकृत बँकासाठी (एकुण १९) लिपीक, पिओ, स्पेशॅलिस्ट ऑफिसर, मॅनेजमेंट ट्रेनी व रिझर्व्ह बँकेतील असिस्टंट, ग्रामिण बँकासाठीचे इतर पदं इ. भरतीचे काम पाहते. या संस्थेकडून सर्व बँकासाठी एका पदासाठी एकच सामायिक लेखी परीक्षा देशपातळीवर घेतली जाते, त्यात यशस्वी उमेदवारांना एक स्कोअर कार्ड दिले जाते. हे स्कोअर कार्ड एका वर्षासाठी वॅलिड असते. म्हणजेच जर तुम्ही एका वर्षाच्या आत कुठल्याही बँकेत नोकरी मिळविण्यात यशस्वी झाला नाहीत तर तुम्हाला पुन्हा त्या पदासाठी सामायिक

लेखी परीक्षा दयावी लागेल. आता या संस्थेकडून वरील सर्व परीक्षा ऑनलाईन घेतल्या जातात. खाली १९ राष्ट्रीयकृत बँकांची यादी दिली आहे.

1. Allahabad Bank
2. Andhra Bank
3. Bank of Baroda
4. Bank of India
5. Bank of Maharashtra
6. Canara Bank
7. Central Bank of India
8. Corporation Bank
9. Dena Bank
10. Indian Overseas Bank
11. Indian Bank
12. Oriental Bank of Commerce
13. Punjab National Bank
14. Punjab & Sind Bank
15. Syndicate Bank
16. Union Bank of India
17. United Bank of India
18. UCO Bank
19. Vijaya Bank

आयबीपीएस प्रोबेशनरी ऑफिसर (सामायिक लेखी परीक्षा)

वय : खुल्या वर्गासाठी २० ते २८ वर्ष SC/ST साठी ५ वर्ष शिथिल, OBC साठी ३ वर्ष शिथिल असते.

शैक्षणिक पात्रता : कुठल्याही शाखेतील पदवीधर मात्र पदवीला ६० टक्के गुण आवश्यक आणि संगणकाचे ज्ञान असणे आवश्यक आहे.

परीक्षेचे स्वरूप :

ही परीक्षा ऑनलाईन घेतली जाते. एकूण गुण २००, वेळ दोन तास. एका चुकीच्या उत्तरासाठी ०.२५ गुण वजा केले जातात.

Subject	Marks/Questions
Reasoning	50
English Language	40
Quantitative Aptitude	50
General Awareness	40
Computers	20
Total	200 Marks

वरील परीक्षेत पास झालेल्या उमेदवारांना स्कोअर कार्ड दिले जाते, संबंधित बँक जेव्हा जाहिरातीव्दारे या पास उमेदवारांना मुलाखतीसाठी (१०० गुण) बोलावते तेव्हा त्यात कमीतकमी ४० टक्के (राखीव गटासाठी ३५ टक्के) गुण पास होण्यासाठी लागतात. अंतिम निवडीसाठी स्कोअर कार्ड व मुलाखतीचे गुण यांचे प्रमाण ८०:२० असते.

आयबीपीएस क्लर्क (सामायिक लेखी परीक्षा)

वय : खुल्या वर्गासाठी २० ते २८ वर्ष SC/ST साठी ५ वर्ष शिथिल, OBC साठी ३ वर्ष शिथिल असते.

शैक्षणिक पात्रता : कुठल्याही शाखेतील पदवीधर आणि संगणकाचे ज्ञान असणे आवश्यक आहे.

परीक्षेचे स्वरूप :

ही परीक्षा ऑनलाईन घेतली जाते. एकुण गुण २००, वेळ दोन तास. एका चुकीच्या उत्तरासाठी ०.२५ गुण वजा केले जातात.

Reasoning	40
English Language	40
Numerical Ability	40
General Awareness	40
Computers	40
Total	200 Marks

वरील परीक्षेत पास झालेल्या उमेदवारांना स्कोअर कार्ड दिले जाते, संबंधित बँक जेव्हा जाहिरातीव्दारे या पास उमेदवारांना मुलाखतीसाठी (१०० गुण) बोलावते तेव्हा त्यात कमीतकमी ४० टक्के (राखीव गटासाठी ३५ टक्के) गुण पास होण्यासाठी लागतात. अंतिम निवडीसाठी स्कोअर कार्ड व मुलाखतीचे गुण यांचे प्रमाण ८०:२० असते.

अधिक माहितीसाठी www.ibps.in ही वेबसाईट पाहावी.

स्टेट बँक ऑफ इंडिया प्रोबेशनरी ऑफिसर (सामायिक लेखी परीक्षा)

वयोमर्यादा : २१ वर्ष, कमाल ३० वर्ष (अनुसूचित जाती/जमातींसाठी कमाल वयोमर्यादा ३५ वर्ष तर ओबीसींसाठी ३३ वर्ष इतकी आहे)

शैक्षणिक पात्रता : कोणत्याही शाखेतील पदवीधर यासाठी पात्र आहे.

लेखी परीक्षेचं स्वरूप : लेखी परीक्षेचे दोन भाग असून, पहिल्या भागात वस्तूनिष्ठ (ऑब्जेक्टिव) प्रश्न विचारले जातात. तर दुसऱ्या भागातील प्रश्नांचे स्वरूप वर्णनात्मक (डिस्क्रीप्टिव्ह) असते. पहिल्या भागात रिझनिंग, इंग्रजी (व्याकरण, शब्दसंग्रह, उतारयावरील प्रश्न) जनरल अवेरनेस, मार्केटिंग व संगणक ज्ञान, डेटा अँनॅलिसिस व इंटरप्रिटेशन आदींवर प्रत्येकी २०० प्रश्न विचारले जातात. यासाठी एकूण दोन तास (१२० मिनिटं) वेळ दिला जातो. दुसऱ्या भागात इंग्रजी विषयावर निबंध, सारांश लेखन, पत्रलेखन या संदर्भात प्रश्न विचारले जातात. (वेळ ६० मिनिटं व गुण ५०). चुकीच्या उत्तरासाठी एक चतुर्थांश म्हणजेच ०.२५ इतके गुण कमी केले जातात. लेखी परीक्षेतील यशस्वी उमेदवारांना ग्रुप डिस्कशन (२० गुण) व मुलाखत (३० गुण) साठी बोलावले जाते. उमेदवारांची अंतिम निवड लेखी परीक्षा, ग्रुप डिस्कशन व मुलाखत यांच्या एकत्रित गुणांनुसार केली जाते.

अधिक माहितीसाठी www.sbi.co.in ही वेबसाईट पाहावी.

अति महत्वाचे : २८ एप्रिल २०१३ रोजी घेण्यात आलेल्या SBI -PO परीक्षेत एकुण १७ लाख विद्यार्थ्यांनी फॉर्म भरले होते आणि एकुण जागा होत्या फक्त १५००. ही माहिती मी आपणास घाबरवण्यासाठी देत नसुन देश पातळीवर होणारया परीक्षेतील पराकोटीची स्पर्धा आपणास कळवी व त्या दृष्टीने आपल्या अभ्यासाचा स्तर किती उंचावा लागेल याची आपणास जाणीव व्हावी म्हणुन देत आहे. स्पर्धक सतत वाढत असल्याने परीक्षेची काठिण्य पातळीही वाढतच जाते आहे, पूर्वीच्या पीओच्या परीक्षेची पातळी आता क्लर्कच्या परीक्षेसाठी वापरली जात आहे. वरवर अभ्यास करून यश मिळवता येणार नाही, त्यासाठी कठोर व परीश्रम व योग्य मार्गदर्शनाखाली तयारी करणे गरजेचे आहे.

६. एसएससी (स्टाफ सिलेक्शन कमिशन) परीक्षेविषयी माहिती

एसएससी अनेक प्रकारच्या परीक्षा घेत असते, त्यातील काही प्रमुख व महत्वाच्या तीन परीक्षांची माहिती येथे देत आहोत.

- १) कम्बाइंड ग्रॅज्युएट लेव्हल परीक्षा
- २) हायर सेकंड्री (१०+२) लेव्हल परीक्षा

१) कम्बाइंड ग्रॅज्युएट लेव्हल परीक्षा

महाराष्ट्रातील विद्यार्थ्यांना या परीक्षेविषयी फारशी माहिती नसते. केंद्रीय लोकसेवा आयोग (UPSC) च्या नागरी सेवा परीक्षेनंतरची महत्त्वपूर्ण परीक्षा अशी या परीक्षेची ओळख आहे.

केंद्र सरकारशी संबंधित विविध विभागामध्ये तसेच मंत्रालयामध्ये वर्ग २ व वर्ग ३ च्या अधिकार्यांची निवड या परीक्षेतून केली जाते.

या परीक्षेतून मोठ्या प्रमाणात पदे दरवर्षी भरली जातात, २०१२ साली १९००० विविध पदे या परीक्षेतून भरली गेली होती. या परीक्षेतून खालील प्रकारची पदे भरली जातात.

ग्रुप - अ

- असिस्टंट इन्स्पेक्टर (पोस्ट)
- इन्स्पेक्टर सेंट्रल एक्साइज
- प्रिव्हेंटिव्ह ऑफिसर / एकझामिनर
- सब इन्स्पेक्टर (सीबीआय)
- इन्स्पेक्टर ऑफ इन्कम टॅक्स
- असिस्टंट एन्फोर्समेंट ऑफिसर
- डिव्हीजनल अकाउंटंट
- स्टॅटिस्टिकल इनव्हेस्टीगेटर

ग्रुप - ब

- ऑडिटरर्स
- ज्युनिअर अकाउंटंट / अकाउंटंट (कॅग मध्ये)
- अप्पर डिव्हीजनल क्लर्क
- टॅक्स असिस्टंट
- कम्पायलर (संकलक)

पात्रता

उमेदवार कुठल्याही शाखेचा पदवीधर असला पाहिजे मात्र काही पदांसाठी ठराविक शैक्षणिक पात्रतेची आवश्यकता असते, जसे

कम्पायलर - अर्धशास्त्र, संख्याशास्त्र किंवा गणितातले पदवीधर असणे आवश्यक आहे.

स्टॅटिस्टिकल इनव्हेस्टीगेटर (वर्ग २) - संख्याशास्त्रातील पदवीधर किंवा कॉमर्स, गणित, अर्धशास्त्र शाखांमधले पदवीधर (पदवीला किमान एखाद्या वर्षाच्या अभ्यासक्रमामध्ये संख्याशास्त्र हा विषय घेतलेला असला पाहिजे)

वयाची अट

परीक्षा केंद्र - महाराष्ट्रातुन मुंबई, पुणे, नाशिक, औरंगाबाद, कोल्हापुर, अमरावती व नागपुर.

प्रवेश अर्ज - प्रवेश अर्ज ऑनलाइन किंवा ऑफलाईन (पोस्टाव्दारे) भरता येतात.

परीक्षेचे स्वरूप

हि परीक्षा तीन टप्प्यात होते, पहिला टप्पा टिअर - १, दुसरा टप्पा टिअर - २ आणि मुलाखत. काही पदांसाठी कौशल्यचाचणी घेतली जाते. पहिल्या व दुसऱ्या टप्प्यासाठी एकचाच अर्ज भरावा लागतो.

पहिल्या टप्प्यात निवड झालेल्यांची नावे जाहीर केली जातात, हे उमेदवार दुसरया टप्प्यातल्या परीक्षेसाठी पात्र असतात. दुसरया टप्प्यातील परीक्षेसाठी वेगळी जाहिरात केली जात नाही. दुसरया टप्प्यातील परीक्षेची तारीख वेबसाईटवर दिलेली असते. पहिला टप्पा हा उमेदवारांची चाळणी करण्यासाठी असतो. तथापि निवड झालेल्या उमेदवाराचे पहिल्या टप्प्यातील गुण मुलाखतीसाठी तसंच अंतिम निवडीसाठी गृहित धरण्यात येतात.

पहिला टप्पा (टिअर - १)

सर्व पदांसाठी पुर्व परीक्षा समान असते. पुर्वपरीक्षेसाठी एक पेपर २०० प्रश्नांचा २०० गुणांचा असतो, त्यात चार विभाग असतात.

- जनरल अवेअरनेस
- जनरल इंटेलिजन्स आणि रिझनिंग
- क्वांटिटेटिव्ह ॲप्टीट्युड
- इंग्रजी

प्रश्नपत्रिकेचं स्वरूप वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी असते. प्रत्येकी विभागावर ५० प्रश्न विचारले जातात, वेळ २ तास असतो. प्रश्न इंग्रजी आणि हिंदी भाषांत असतात.

दुसरा टप्पा (टिअर - २)

हि परीक्षा पहिला टप्पा पार करणारयांसाठी असते, सर्व पदांसाठी खालील दोन पेपर होतात.

पेपर - १

क्वांटिटेटिव्ह ॲबिलिटी - २०० गुण, (१०० प्रश्न), वेळ २ तास

पेपर - २

इंग्रजी भाषा व कॉम्प्रिहेंशन - २०० गुण (२०० प्रश्न), वेळ २ तास

प्रक्षपत्रिकेचं स्वरूप वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी असते.

या बरोबरीनेच कम्पायलर व स्टॅटिस्टिकल इनक्वेस्टीगेटर (वर्ग २) या पदांसाठी अजुन एक २०० गुणांचा संख्याशास्त्रचा पेपर असतो.

तिसरा टप्पा - मुलाखत

तिसरा टप्पा म्हणजे व्यक्तिमत्व चाचणी. ऑडिटर, ज्युनिअर अकाउंटंट / अकाउंटंट, अप्पर डिव्हीजनल क्लर्क, टॅक्स असिस्टंट, कम्पायलर (संकलक) या पदांसाठी मुलाखत घेतली जात नाही. उर्वरीत सर्व पदांसाठी १०० गुणांची मुलाखत घेतली जाते.

स्किल टेस्ट (कौशल्यचाचणी)

सेंट्रल सेक्रेटरीएट सर्व्हिसमधील असिस्टंट पदासाठी संगणक कौशल्य चाचणी घेण्यात येते. टॅक्स असिस्टंट पदासाठी कॉम्प्युटर डेटा एन्ट्री स्पीड परीक्षा घेण्यात येते, ताशी ८००० की डिप्रेशनचा वेग आवश्यक असतो. अन्यपदांसाठी कौशल्य चाचणी घेण्यात येत नाही.

शारीरिक पात्रता व क्षमता चाचणी

खालील पदांसाठी शारीरिक पात्रता व क्षमता चाचणी घेतली जाते, या संबंधी सविस्तर माहितीसाठी वेबसाईट वर पाहावे.

- इन्स्पेक्टर (सेंट्रल एक्साइज / प्रिव्हेंटिव्ह ऑफिसर / एक्झामिनर)
- सब इन्स्पेक्टर (सीबीआय) - शारीरिक पात्रता.

२) हायर सेकंड्री (१०+२) लेव्हल परीक्षा

केंद्र सरकारच्या अनेक विभागात (जसे इनकम टॅक्स, एक्साइज व सेल्स टॅक्स इ.) व मंत्रालयात डेटा एंट्री ऑपरेटर व लोअर डिव्हीजनल क्लर्क (LDC) ची भरती या

परीक्षेद्वारा केली जाते. या परीक्षेत दोन टप्पे असतात. एक लेखी परीक्षा व दुसरी स्किल टेस्ट.

परीक्षेच्या पात्रता : विद्यार्थी १२ वी पास असावा.

वय : १८ ते २७ वर्ष, राखीव गटासाठी वयात शिथिलता असते.

परीक्षेचे स्वरूप : एक वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी स्वरूपाची प्रश्नपत्रिका असते, प्रश्न इंग्रजी व हिंदी या दोन भाषेत दिलेली असतात. प्रश्नपत्रिकेत एकुण चार भाग असतात, बुद्धीमत्ता, इंग्रजी भाषा, गणित व जनरल अवेरनेस. प्रत्येकी ५० गुण या प्रमाणे २०० गुण असतात. वेळ दोन तास. एका चुकीच्या उत्तरासाठी ०.२५ गुण कापले जातात.

स्किल टेस्ट

डेटा एंट्री ऑपरेटर या पदासाठी ताशी ८००० किज् (न्युमेरिक डेटा) ची संगणकावर टेस्ट घेतली जाते.

लोअर डिव्हीजनल क्लर्क या पदांच्या यशस्वी उमेदवारांची टायपिंग टेस्ट घेण्यात येते. इंग्रजीसाठी ३५ शब्द प्रती मिनिट व हिंदीसाठी ३० शब्द प्रती मिनिट.

अधिक माहितीसाठी www.ssc.nic.in हि वेबसाईट पाहावी.

७. रेल्वे च्या परीक्षां विषयी माहिती

रेल्वे रिक्रुटमेंट बोर्ड (RRB) ही संस्था रेल्वेतील भरतीचे काम करीत असते. भारतीय रेल्वेचे मोठ्याप्रमाणात कामकाज विविध झोन, डिव्हिजन व डिपार्टमेंट मध्ये विभागलेले आहे. रेल्वेतील कर्मचारींच्या एकूण चार लेव्हल आहेत. ग्रुप - अ, ग्रुप - ब, ग्रुप - क, आणि ग्रुप - ड अर्थातच सर्व कर्मचारी दोनच मुख्य प्रकारात मोडतात - टेक्निकल आणि नॉन टेक्निकल स्टाफ

ग्रुप - अ

या विभागातील कर्मचारी भरती युपीएससी कडून करण्यात येते.

ग्रुप - ब

या विभागातील कर्मचारी ग्रुप - क मधुन पदोन्नतीने येत असतात.

ग्रुप - क

या विभागातील कर्मचारी भरती आरआरबी कडून होत असते, मात्र देशपातळीवरील हे काम १९ विविध डिव्हिजनल/झोन कडून बोर्ड कडून होत असते. त्या त्या विभागातील टेक्निकल आणि नॉन टेक्निकल कर्मचारी भरती गरजेनुसार होत असते. यातील काही पदं खालील प्रमाणे

- असिस्टंट स्टेशन मास्टर
- ड्रायव्हर्स
- मोटरमन
- गार्ड
- सिग्नल व मेकॅनिकल इन्स्पेक्टर इ.
- टीसी

ग्रुप - ड

या परीक्षेसाठी १० वी पास ही पात्रता असून वय ३० वर्षांपेक्षा जास्त नसावे.
या परीक्षे मार्फत भरले जाणारे पद या प्रमाणे

ट्रॅकमॅन, खलाशी, गॅंगमॅन, टेक्निशियन, पिऊन, स्वीपर इ.

परीक्षेचे एकुण टप्पे : लेखी परीक्षा व फिजिकल इफिसियन्सी टेस्ट

लेखी पेपर हा वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी स्वरूपाचा असतो, व एकुण गुण २०० आणि वेळ दोन तास असतो. एका चुकीच्या उत्तरासाठी एक तृतीयांश गुण कापले जातात.

या परीक्षेचा अभ्यासक्रम खालील प्रमाणे.

जनरल नॉलेज / अवेरनेस

भारताचा इतिहास, भुगोल, अर्धशास्त्र आणि राजकारण

जनरल सायन्स

भौतिकशास्त्र, रसायनशास्त्र, जीवशास्त्र, संगणक इ.

बुद्धिमत्ता

गणित

फिजिकल इफिसियन्सी टेस्ट :

पुरुषांसाठी ६ मिनिटात १५०० मिटर अंतर धावणे व महिलांसाठी ४०० मिटर अंतर ३ मिनिटात धावणे.

एका जिद्दीची गोष्ट : पीएसआय होऊन पुसला ढ चा शिक्षा

जर तुम्ही शैक्षणिक जीवनात अपयशाची चव चाखली असेल आणि आता तुम्ही नाऊमेद झाले असाल तर एका जिद्दीची गोष्ट निश्चित वाचा.

हात लावल्यावर सोन्याची माती व्हावी, त्याप्रमाणे त्याला प्रत्येक परीक्षेत अपयश आले. नापासाचा शिक्षा माथी चिकटवून फिरणे लाजिरवाणे वाटू लागले. शेवटी एक दिवस त्याच्यातील आत्मविश्वास परत आला. ढ विद्यार्थ्यांचा शिक्षा पुसून आज तो चक्र पीएसआय झाला आहे. जळगावच्या श्रीकांत भास्कर नेवे या तरुणाची ही यशोगाथा, सकाळ वृत्तपत्रातील रविवार, २६ जुन २०११ ला प्रसिध्द झालेली बातमी आपल्याला स्फूर्ती/प्रेरणा देईल या आशेने येथे देत आहोत.

श्रीकांतचे प्राथमिक व माध्यमिक शिक्षण जळगाव शहरातील न्यु इंग्लिश स्कुलमध्ये झाले. दहावी उत्तीर्ण झाल्यावर त्याने मोठ्या हिमतीने व पूढे जाऊन मोठे होण्याच्या ऊर्मीने विज्ञान शाखेला प्रवेश घेतला. दुदैवाने चांगल्या प्रयत्नानंतरही तो बारावीची परीक्षा नापास झाला. अपयशाने पहिला धक्का दिल्यानंतर, त्याच्यातील होता नव्हता सर्व आत्मविश्वास गळून पडला. तरीही त्याने धीर धरून पुणे येथे दहावीच्या गुणांवर एरोनॉटिकल इंजिनिअरिंगसाठी प्रवेश घेतला. मात्र, प्रवेश प्रक्रिया पूर्ण झाल्यावर कळले, की त्या डिग्रीला कुठेच मान्यता नाही. शेवटी जळगावत येऊन मेकॅनिकलच्या डिप्लोमाला प्रवेश घेतला. मनातील आत्मविश्वास कमी झाल्याच्या स्थितीत दोन वर्षांनंतरही कॉलेजमध्ये शिकवलेले सर्व डोक्यावरून जातं आहे, हे लक्षात घेऊन त्याने डिप्लोमाला रामराम केला. दरम्यानच्या काळात पून्हा बारावीची परीक्षा देऊन पाहिली, तेथेही अपयश आले.

या सर्व घडामोडीत तब्बल नऊवेळा (बारावीत पाचवेळा व डिप्लोमा चारवेळा) नापास झालेल्या श्रीकांतवर घरच्यांनीही विश्वास ठेवणे बंद केले. सुदैवाने श्रीकांतमध्ये दडलेल्या आत्मविश्वासाचा निखारा कुठेतरी धगधगत होता. तो विझण्यापूर्वीच त्याने आपले नेमके चुकते तरी काय, यावर चिंतन केले. यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठात प्रवेश घेऊन बीए चे शिक्षण घेण्याचा ध्यास घेतला. घरच्यांनी सहकार्य करणे सोडून दिल्याने, शिक्षणाचा खर्च उचलण्यासाठी टेलिफोन बूथ, स्थानिक वृत्त

वाहिनीवर उद्घोषक म्हणून काम केले. ऑडिओ जाहिरातींना बॅकग्राउंड व्हाइस दिला. वृत्तनिवेदक म्हणून तत्कालीन जिल्हाधिकारी विजय सिंघल यांची मुलाखत घेतल्यानंतर, त्याच्यात स्पर्धा परीक्षेची ओढ निर्माण झाली.

स्पर्धा परीक्षेची सुरुवात अपयशानेच - स्पर्धा परीक्षा देण्याचा निश्चय केल्यानंतर, त्याने दीपस्तंभ फाउंडेशनमध्ये जाऊन प्रा.यजुर्वेद्र महाजन यांच्याशी चर्चा केली. तेव्हा त्याला आपण नेमके कोणत्या ट्रॅकवर आहोत, ट्रॅक बदलण्यासाठी काय केले पाहिजे, या बदलची माहिती मिळाली. मार्च २००६ मध्ये संदीप साळुंखे, राजेश पाटील यांची व्याख्याने ऐकून तो प्रभावित सुध्दा झाला. आवश्यक तो अभ्यास करून दोनवेळा राज्यसेवा पूर्व व एकवेळ मुख्य परीक्षा तसेच उपनिरीक्षक, विक्रीकर निरीक्षकाची परीक्षा दिली. मात्र, सर्व परीक्षांमध्ये अपयशच पदरी पडले. अखेर आरपारची लढाई समजून तिसऱ्या प्रयत्नात यशश्रीला आपल्याकडे खेचून आणले. हुलकावणी देणाऱ्या यशाने त्याच्या अंगावर पीएसआय ची वर्दी चढवली. मुलाने नाव ठेवणाऱ्यांना तोंडात बोट घालायला लावले म्हणून, श्रीकांतचे वडील भास्कर नेवे यांचा आनंद तर गगणात मावला नाही. अधूनमधून आर्थिक पाठबळ देणाऱ्या मोठ्या भावालाही आपले पैसे सार्थकी लागल्याबद्दल समाधान वाटले.

तात्पर्य :

- अपयशाने खेचून जाऊ नका.
- स्वतःचे आत्मपरीक्षण करा.
- तुम्ही जगावेगळे आहात ही भावना तुमच्यात रुजवा, कारण तुमचा DNA हा ह्या जगात कुणाशीही मॅच करीत नाही, याचा अर्थ तुमच्यामध्ये काहीतरी वेगळपण नक्की दिले आहे याची खात्री बाळगा.
- योग्य ठिकाणी जाऊन मार्गदर्शन घेण्यात कमीपणा समजू नका.
- जिद्द व चिकाटीच्या जोरावर कुणालाही यश मिळविता येते हे लक्षात ठेवा.
- सातत्य हिच स्पर्धा परीक्षातील यशाची गुरुकिल्ली आहे.

इतर बरयांच परीक्षा आहेत त्यांची नावे खाली दिली आहेत, त्यांच्या विषयी आपणास माहिती हवी असल्यास कृपया प्रत्यक्ष येवून भेटावे.

पोलीस भरती, तलाठी, लिपीक भरती - पंचायत समिती परीक्षा, महानगरपालिका, जलसंपदा विभाग, आयुक्त, एक्साईज, इनकम टॅक्स इ. परीक्षा

1. NDA and NA Exam

2. CDS Exam

3. Indian Army Recruitment Examinations

- Soldier General Duty Examination, Soldier Technical Examination
- Clerk/Store Keeper Examination, Soldier Nursing Examination
- Soldier Tradesman General Duties and Specific Duties Examination
- Surveyor Auto Cartographer Examination, Havildar Education Examination
- JCO (Religious Teacher) Examination
- JCO (Catering) Examination

4. Indian Navy Recruitment Examinations

- Indian Navy(Education Branch, Law and Logistics Cadre) Examination
- Indian Navy Artificer Apprentices Examination
- Indian Navy Direct Entry Artificer (Diploma Holders) Examination
- Indian Navy Dockyard Apprentices Examination
- Indian Navy Sailors (Direct Entry) Examination
- Indian Navy Sailors Matric Entry Recruitment Examination
- Indian Navy SSC (Technical) (Electrical / Engineering Branch)including Submarine cadre) Examination

5. Indian Air Force Recruitment Examinations

Airman Examinations

- Technical Trade Examination, Non-Technical Trade Examination
- Education Instructor Trade Examination
- Musicians Examination

Officer's Examination

- IAF Women Pilot Trainees Examination, Indian Air Force Pilots Examination
- IAF Aeronautical Engineering Officers Examination
- IAF Commissioned Officers Examination

6. RPF Sub Inspector Exam

7. RPF Constables Exam Pattern

8. Railways Technical Cadre

9. Railways Non Technical Cadre Exam

९. या परीक्षांची तयारी केव्हा व कशी करावी?

वरील सर्व परीक्षांच्या माहितीचा नीट अभ्यास केल्यास आपणास असे निदर्शनात येईल की,

- सामान्य ज्ञान (जनरल नॉलेज),
- जनरल अवेरनेस,
- गणित,
- बुद्धीमत्ता,
- भाषा (मराठी/ इंग्रजी)

वरील सर्व विषय हे प्रत्येक परीक्षेत आहेत. प्रत्येक परीक्षेचा कालावधी साधारणतः दोन ते अडीच तासांचा आहे. म्हणजेच एक प्रश्न सोडवायला तुमच्याकडे फक्त ३६ ते ४० सेकंद आहेत. विषयानुसार विचारमंथन करूया.

सामान्य ज्ञान (जनरल नॉलेज): या विषयाचा आवाका फार मोठा आहे, याची सुरुवात व शेवट सांगणे कठिण आहे, यात प्रामुख्याने इतिहास, भूगोल, जनरल सायन्स यांचा समावेश होत असतो. परीक्षेनुसार इतिहास व भूगोल यांची पातळी बदलत असते. म्हणून तुम्ही निवडलेल्या परीक्षेचा अभ्यासक्रम नीट डोळसपणे पहावा.

जनरल नॉलेजचा अभ्यास करतांना एका प्रश्नात चार प्रश्नांची तयारी करण्याचा प्रयत्न करावा, आम्ही काही प्रश्नांची तयारी या पद्धतीने करून घेत असतो. पूढील पानांवर काही सॅम्पल प्रश्न दिलेली आहेत ती अभ्यासावीत.

जनरल अवेरनेस : सामान्य ज्ञान सोबत चालू घडामोडी असे याचे स्वरूप असते. यासाठी अवांतर वाचन तसेच नियमितपणे वृत्तपत्र, ठराविक मासिके यांचे वाचन आवश्यक आहे.

मासिके : लोकराज्य, करिअर ३६०, क्रोनिकल्स, प्रतियोगिता दर्पण

वृत्तपत्रे व पुरवण्या : लोकसत्ता - करिअस कौन्सिलर, सकाळ - करिअर मंत्र,
लोकमत : मैत्र, ऑक्सिजन आणि एम्प्लॉयमेंट न्युज.

गणित : या परीक्षांमध्ये ८० टक्के विद्यार्थ्यांना या विषयाची भीती वाटते, त्याचे प्रमुख कारण म्हणजे आकडेमोड करण्यात येणारी अडचण. परीक्षेत एका प्रश्नासाठी फक्त ३६ सेंकद असतात, त्यात प्रश्न वाचणे, आकडेमोड करणे व योग्य उत्तरापर्यंत पोहचणे शक्य होत नाही.

कॉमर्स व इंजिनिअरींगच्या मुलांना शैक्षणिक वर्षात आकडेमोड करण्यासाठी कॅलक्युलेटर वापरायला मुबा असते, आणि त्यामुळे मुलांची तोंडी आकडेमोड करण्याची सवय जवळजवळ नष्ट झालेली असते. पण स्पर्धा परीक्षांमध्ये कॅलक्युलेटर वापरायाची मुबा नसते. विद्यार्थी कितीही हुशार असला तरी आकडेमोड जर तो पारंपारिक पद्धतीने करीत असेल तर त्याला पास होणेही कठिण होऊन जाते. या ठिकाणी मी विद्यार्थ्यांना सल्ला देऊ इच्छितो की त्यांनी वेदिक गणित शिकावे, कारण वेदिक गणित पद्धतीने तुम्ही आकडेमोड जसे, बेरीज, वजाबाकी, गुणाकार, भागाकार, वर्ग, वर्गमुळ, घन, घनमुळ या क्रिया काही सेंकदात करू शकतात. याचा परीक्षेत निश्चित फायदा होतो. आत्मविश्वास वाढतो.

आकडेमोड शिवाय विविध सूत्रे, व सराव करणेही गरजेचे असते.

बुद्धिमत्ता : यात सतत सराव करणे गरजेचे असते. गणिता प्रमाणे यात शॉर्टकट नसतात. इयत्ता ७ वी स्कॉलरशिपच्या पुस्तकांचा वापर उपयोगी ठरू शकतो.

भाषा : इंग्रजी भाषा जवळजवळ सर्व परीक्षांसाठी आवश्यक असून मराठीचा वापर महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाच्या सर्वच परीक्षेत आहे. बरेच विद्यार्थी मराठीच्या अभ्यासाकडे दुर्लक्ष करतात व अपयश पदरी पाडून घेतात.

स्पर्धा परीक्षांमध्ये ज्ञानाबरोबर नियोजन ला तितकेच महत्त्व आहे. योग्य माहिती योग्य वेळेवर मिळाल्यास त्याचा फायदा घेणे व आपल्या करिअरची दिशा ठरवणे हे

सर्वस्वी विद्यार्थ्यांच्या हातात आहे. या परीक्षांची तयारी १२ वी नंतर सुरु केल्यास तीन वर्षांचा कालावधी मिळतो, शिवाय हा काळ विद्यार्थ्यांच्या दृष्टीने शांततेचा काळ असतो.

एसवाय / टीवाय मध्ये केलेली सुरुवातही वाईट समजु नका, जब जाग आये तब सबेरा समजो या प्रमाणे तयारीला सुरुवात करा. विलंब टाळा, कारण जी गोष्ट मुबलक प्रमाणात उपलब्ध असते तीचे महत्व आपणास लक्षात येत नाही, ज्या ऑक्सिजन वर आपण जगत असतो, तो मुबलक प्रमाणात उपलब्ध आहे, शिवाय फुकट आहे. मला सांगा किती लोकं निर्संगाचे याबाबत आभार मानत असतील? तसेच वेळचं आहे, गेलेला वेळ परत आणता येणार नाही, तो साठवता येणार नाही, त्याची किंमत तो गेल्यावरच कळते. त्यापेक्षा त्याचा वापर करणे केव्हाही चांगले.

करिअर बाबत सुरुवात करतांना शेवट बघायचा प्रयत्न करा, वेळोवेळी मार्गदर्शन घेत रहा.

ह्या माहिती पुस्तिकेबद्दल आपल्या प्रतिक्रिया आमच्यासाठी खुप महत्वाच्या आहेत, काही चुका असतील तर त्या दुरुस्त करणे, किंवा पुढील आवृत्तीत सुधारणा करणे आम्हास त्यामुळे शक्य होईल.

ही माहिती पुस्तिका वाचल्यानंतरही न सुटणारे प्रश्न अधवा मनात निर्माण होणारा गोंधळ दुर करण्यासाठी आपण आम्हाला भेटायला येऊ शकता किंवा कॉल करू शकता किंवा मेलही करू शकता.

नोंद : आता सर्वच परीक्षांचे फॉर्म हे ऑनलाईन भरतात, अंतिम तारखेच्या आधीच ४ ते ५ दिवस फॉर्म भरावा, शेवटच्या दिवसात अनेक अडचणींना तोंड द्यावे लागते, जसे वेबसाईट हँग होणे, फोटो व सहीच्या फाईल अपलोड न होणे, बँकेचे चलन प्रिंट न होणे इ. तारीख समजल्याबरोबर फॉर्म भरला तर कुठलीही अडचन येत नाही, कारण त्यावेळी वेबसाईटची ट्रॅफिक कमी असते.

पत्रव्यवहाराचा पत्ता

इन्स्टिट्यूट ऑफ वेदिक मॅथेमॅटिक्स

४, अमृत बाग सोसायटी, मनिषा नगर, साईबाबा मंदिराजवळ, कळवा(पश्चिम)

मोबाईल नंबर - 9702648358

वेबसाईट : www.bzt.co.in ईमेल : bzthakre@rediffmail.com

4-in-1 या पध्दतीने कमी वेळेत जास्त तयारी होते, शिवाय जनरल नॉलेजचे फाऊंडेशन पक्रे होते.

प्र.१) स्पेनची राजधानी कोणती ?

अ) अम्मान ब) माद्रीद क) सना ड) अँमस्टरडॅम

प्र.२) केनियाची राजधानी कोणती ?

अ) मस्कद ब) अबुजा क) नैरोबी ड) बोगोटा

प्र.३) सेंट्रल राइस रिसर्च इन्स्टिट्यूट कोठे आहे ?

अ) कटक ब) पणजी क) मैसूर ड) देहरादून

प्र.४) भारतात पिनकोड सेवा कोणत्या वर्षी सुरु करण्यात आली ?

अ) १८१२ ब) १९५४ क) १९२० ड) १९७२

प्र.५) प्लासीची लढाई कोणत्या वर्षी झाली ?

अ) १७६१ ब) १४९८ क) १७५७ ड) १७८४

प्र.६) गुगलची स्थापना कोणत्या वर्षी झाली ?

अ) १९९३ ब) १९९८ क) १९८५ ड) १९९५

प्र.१) उत्तर - ब) माद्रीद

- अ) अम्मान ही जॉर्डन या देशाची राजधानी आहे.
क) सना ही येमेन देशाची राजधानी आहे.
ड) अँमस्टरडॅम ही नेदरलँड ची राजधानी आहे.

प्र.२) उत्तर - क) नैरोबी

- अ) मस्कद ही ओमानची राजधानी आहे.
ब) अबुजा ही नायजेरियाची राजधानी आहे.
ड) बोगोटा ही कोलंबियाची राजधानी आहे.

प्र.३) उत्तर - अ) कटक

- ब) पणजी येथे नॅशनल इन्स्टिट्युट ऑफ ओशनोग्राफी आहे
क) मैसूर येथे द सेंट्रल इन्स्टिट्युट ऑफ इंडियन लॅंग्वेजेस आहे
ड) देहरादून येथे इम्पिरियल फॉरेस्ट रिसर्च इन्स्टिट्युट आहे

प्र.४) उत्तर - ड) १९७२

- अ) १८१२ सिटी बँकेची स्थापना झाली
ब) १९५४ ललित कला अकादमीची स्थापना झाली
क) १९२० रेड क्रॉस सोसायटीची स्थापना झाली

प्र.५) उत्तर - क) १७५७

- अ) १७६१ पानिपतची तिसरी लढाई झाली
ब) १४९८ वास्को द गामा भारतात पोहचला
ड) १७८४ अमेरिकेची राज्यघटना या वर्षी लागू झाली

प्र.६) उत्तर - ब) १९९८

- अ) १९९३ राष्ट्रीय मानवधिकार आयोगाची स्थापना झाली
क) १९८५ इंदिरा गांधी नॅशनल ओपन युनिव्हर्सिटीची स्थापना झाली
ड) १९९५ या वर्षी तामिळनाडूच्या राजधानी चे नाव मद्रास बदलून चेन्नई करण्यात आले.

संस्थे मार्फत राबविले जाणारे विविध कोर्सेस

१२वी नंतरच्या कुठल्याही शाखेतील एफवाय / एसवाय / टीवाय च्या विद्यार्थ्यांसाठी खास

Common Foundation Course for MPSC / UPSC / SSC / RRB / Banking

- Duration 1 year for graduate students
- Study material + Online test
 - First Part - 6 books
 1. General Knowledge – Book - 1
 2. General Knowledge – Book – 2
 3. General Knowledge – Book – 3
 4. Banking Awareness
 5. Computer Basics
 6. Current Affair
 - Second Part - 6 books
 1. Vedic Mathematics
 2. Basic Mathematics
 3. Reasoning – Logical – Verbal – Non-Verbal
 4. Data Interpretation
 5. Puzzles
 6. Current Affairs – July 2012 to June 2014
- Study Planner (Monthly schedule)
- Every Sunday 2 hours lecture, group discussions, project work, parent meeting, guest lecture on various topics like Memory Techniques, Reading, Personality development etc.

ऑनलाईन होणार्या परीक्षांची तयारी ही ऑनलाईनच केली पाहिजे. वरील कोर्ससला प्रवेश घेणार्या विद्यार्थ्यांना यूजर आयडी व पासवर्ड दिला जातो, त्या व्दारे विद्यार्थी कुठही, केव्हाही आणि कधीही तयारी करु शकतो.

अधिक माहितीसाठी www.bzt.co.in ही वेबसाईट पाहावी.

गणित या विषयामुळे जर तुमचे यश तुम्हाला हुलकावणी देत असेल
किंवा

तुमच्यासाठी गणित हा विषय कठिण असेल
किंवा

गणितातील आकडेमोड करण्यात तुमचा खूप वेळ खर्ची होत असेल
तर खालील कोर्स खास तुमच्यासाठी आहे कारण आम्ही प्रत्येक विद्यार्थ्यास वैयक्तिक
शिक्षण देतो, बॅचमध्ये नव्हे.

गणित, बुद्धीमत्ता, डेटा इंटरप्रिटेशन व नंबर पझल्स

Advance Vedic Mathematics Course for

UPSC / IBPS-PO / SBI – PO / SSC – CGL / RRB / MBA – CET

Subject: a) Vedic Mathematics

b) Basic Mathematics – with test series (Level wise)

d) Reasoning – Verbal & Non-Verbal, Logical

e) Data Interpretation

f) Puzzles

Duration: *Regular Course* - 3 months / 4 months

(आम्ही ३६ सेंकदात उत्तरापर्यंत पोहचण्याची हमी देतो)

शिक्षक, पदवीधर गृहिणी व नोकरी/व्यवसायाच्या शोधात असणारे पदवीधर यांच्यासाठी
दरमहा २० ते ३० हजार कमविण्याची संधी

Diploma in Vedic Mathematics

Course Covers

- 1) Book – I - Multiplication
- 2) Book – II - Division and Algebra
- 3) Book – III - Basic Mathematics (7th std scholarship level)

Level wise program faculty training

- 4) Level – I + Level – II + Level – III
- 5) Parents counseling training

Course of Conduct – Individual basis

- Thursday to Sunday - 2 hours per day / Any two days
- Duration – 3 to 4 Months (Depends on your speed)

On completion of Diploma

- Exam will conduct on 1 & 2 book. Successful candidate certified by Institute.
- Telephonic support provided by institute
- Study material (Level wise) and student certificate provided by institute on minimum cost.

अशा बरयाचं महिला आहेत ज्यांनी मुलांसाठी नोकरी सोडली, आता मुलं मोठी झाली, वेळ आहे, शिक्षण आहे, अनुभव आहे पण काय करावे हेच सुचत नाही. आता नोकरी करणे शक्य नाही. प्रवासाची दगदग नको असल्यास घरच्या घरी वेदिक मॅथचे क्लासेस सुरू करा. तुमच्या आजुबाजुला (एक दोन सोसायटीतच) अनेक ५ वी ते ९ पर्यंतचे मुलं आहेत. त्यांना तुम्ही सहज शिकवू शकता, शिवाय विविध शाळांमुधून याचे वर्ग तुम्हाला घेता येतील. काहीतरी नविन करायची तयारी असेल तर आम्हाला निश्चित भेटा. आमच्या दोन डिप्लोमाधारक महिलांनी ठाण्यातील लोढा इंटरनॅशनल व घाटकोपर येथील पुणे विद्याभवन या शाळांमध्ये वर्ग सुरू केलेले आहेत.